

Basilica Cæsarea, cum contiguo Sacello Equestris Ordinis S. Georgii de Templois, conditur, consecratur. Qui Fundatores; convellitur de Ottone II. Duce Austriæ opinio Lazii, qui solum eum Fundatorem facit; ope veteris M.S. Qui structuram Sacelli collato ære promoverint. Eorum nomina ex pervetusto M.S. Cæsareæ Bibliothecæ Viennensis.

Austriaci Principes, quemadmodum Firmissima Christianæ Republicæ fulcra, sic Ecclesiarum Conditores, Tutores, Propagatores Providentia DEI peculiariter instituit; quæ hujus Gentis in universam tam Christi familiam, quàm orbem saluberrimis legibus, consiliis, subactum sint merita, is demùm nescit, cui natura rationis ulum negavit. Aded palàm, quâ latè patet Europa, quin mundus universus Austriacorum Sceptro Regi asuetus, Austriacæ pietatis Trophæa, excitatas à fundamentis amplissimas Basilicas, consecrata cum aris templa, ædificata utrivis Religiosorum sexui claustra ostendit. Hanc cultûs Divini curam cum traduce Majorum Sanguine à Rudolpho Habsburg: hausere, quem eadem viâ, quâ Sacrum Mystam, velatum sub pane DEUM ad ægrum deferentem, comitatus est, eadem, inquam, viâ idem DEUS ad Coronam, & ægotantis, per civilia dissidia, Imperii salutem manuduxit. Non vacat seriem templorum, Basilicarumque ab Austriacis Principibus structarum texere, quando ipsæ hæ Ecclesiæ ex mente Cæsarii Arelatens. * *In prædicatione Divinorum operum, & Austriacæ pietatis ad omnes populos sunt vocales.* Domesticum nobis negotium est; quod Gratitude, & æterna Magnorum Principum memoria; Frederici III. Augusti, Germanorumque ejus Fratrum Ducum Austriæ gloriosis. Ottonis, & Alberti exigit, quorum beneficentiâ Augustino Proto-parenti optimo amplissima Basilica, atque à sui exordio Cæsarea A. Æ. Christ. MCCCXXX. strui cœpta est. Rei totius seriem ab ipsa origine pertexamus.

* In Decalog.

Fridericum Augustum Alberti I. Imp. Filium, Rudolphi I. Nepotem, Principum Electorum suffragia An. 1314. Imperio præfecerunt, quem natura, & procerâ corporis staturâ, & vultûs honestate Imperio formâsse visa est; Principem, quem non tam ab extraneo cultu, & oris decore, quàm, quòd pulchro è corpore, pulchrior virtus emeret cognomentò Pulchrum dixere. Multis jactatum adversis, vel quòd elegans illud in eo ostendi vellet spectaculum; Viri boni cum mala sorte compositi, vel quòd fortem fortuna sibi æmulum exquireret, nunquam animus sibi constans deseruit, quem ad gloriam pericula, adversa fors ad victorias deduxere. Velut Olympi fastigium, ulla aëris intemperie negant affici, sic Fridericus civilibus diffidiis, Procerum odiis, subditorum perduellione jactatus, ne hilum tranquillitatis amisit, interque ipsas furentes procellas alcedonia egit. Bellis compluribus implicitus pacis studia velut in portu tranquillissimo tractavit, ipse sub Galea miles, eadem mente, quâ bellicos designarat ordines, Templorum, atque Altarium architectum egit. Maurbaccense cœnobium D. Brunonis affecclis An. Chr. 1313. à fundamentis erexit, dotavit, & mortalitatis suæ memor inibi conditorium sibi struxit; cùm An. à rep. Sal. MCCCXXVII. voti reus, quod Augustino 1326. * nuncuparat, aream designat, quò loco Basilicam ejusdem honoribus excitaret. Cœpta structura An. MCCCXXX. Annò, ab hinc, *Quadringsentesimo*. Lapsum esse Lazium inde constat; * quòd & Ottonem II. Fundatorem solum tacitò Friderico faciat, tum, quòd hic loci olim Carthusianorum monasterium fuisse statuat: priori lapsui ansam præbuisse videtur mors Friderici, quæ Eundem non nisi cœptam Ecclesiam videre sivit, per Ottonem dein & Albertum novennali labore, consummandam. Sanè; si litteras donationis inspiciamus * tum Fridericum, tum

Partem illarum litterarum, quæ ad rem facit, adtexo: Ipsi nos (de se Fridericus) gratiâ Spiritûs Sancti inflammati unâ cum Illustribus Fratribus Alberto, & Ottone Ducibus Austriae & Styriae Fratribus nostris & Principibus Charissimis donatione irrevocabili inter vivos domum in Vienna, quæ olim pervinebat Monasterio Mauerbachensi sitam in alta strata - - - ubi ad cultum divini ministerii augmentandum, novum eisdem Augustinanis Eremitis intellige, monasterium cum Choro, Ecclesia, Domo, & aliis Officinis eis necessariis fruendum, & erigendum eis permisimus per ipsos tenendam, inhabitandum &c. In cujus rei testimonium, & firmitatem Sigillum nostrum Regale, una cum Sigillis prædictorum Fratrum nostrorum duccimus præsentibus appendenda. Et nos Albertus, & Otto D. G. Duces Austriae, & Styriae prænotati recognoscimus omnia, & singula præmissa, per prædictum Dominum, & Fratrem nostrum Fridericum Romanorum Regem, & per Nos consensu unanimi ritè, & concorditer esse facta. In cujus evidentiam etiam nostra Sigilla duccimus appendenda. Datum Wienn idibus Martii, Anno Domini millesimo trecentesimo vicesimo septimo. Liqueat

* Fugg. in Spec. hon.

* in Hist. Vienn.

* Archiv. Conv.

hinc, non Monasterium Carthusianorum, sed domum hinc fuisse struendæ Ecclesiæ per Principes pretiõ redemptam.

Et jam feliciter jacta fundamenta erant, cum eodem annõ Fridericum communi Austriacorum luctu inimica mors Anno 1330. terræ infodit, nihilo tamen segniùs cœptum opus actum est connitente Ottone, & Alberto Fratribus, quorum curâ, & adnifu integra Ecclesia novenniõ perfecta est vid. 1339. ab hinc exactõ decenniõ per Ortolfum Apamææ, Archiepiscopum, Gottfridi Episcopi Passaviensis, cujus tum Diœcesi Vienna subdebatur, vices gerentem DEO O. M. & honoribus D. P. Augustini consecrata. Vide Lector Bullam consecrationis ex M. S. Bibliothecæ Cæsareæ transumptam; *Nos Ortolfus D. G. S. Apamiensis Ecclesiæ Archiepiscopus. Ad universorum cupimus notitiam pervenire, quod Anno D. millesimo trecentesimo quadragesimo nono die prima mensis Novembris, quæ est Festivitas SS. OO. consecraverimus, & dedicaverimus solemniter Ecclesiam Religiosorum virorum Prioris, & Fratrum Ord. Eremit. S. Augustini in Wienn Diœcesis Pataviensis & quinque Altaria in ipsa (tot siquidem, & eõ situ numerabat recens extructa Ecclesia donec Anno 1630. & seqq. interior templi facies mutari, Altaribus insuper, & reliquo apparatu augeri cœpit) quæ consequenter in se habent in ordine, & capite ipsius Ecclesiæ, ita; quod Ecclesiam, & medium Altare inter duo Hostia, quibus ad Chorum erit introitus, consecraverimus in honorem ejusdem gloriosi Præsulis, & Doctoris egregii S. Augustini Patroni Ordinis, & Fratrum eorundem. Altare verò eidem Altari S. Augustini versùs sinistram propinquum in honorem Sanctorum omnium, & Altare juxta murum Ecclesiæ versùs plateam in honorem S. Virginis, & gloriosæ Christi Martyris Catharinæ. Altare insuper, quod est juxta murum Ecclesiæ versùs ambitum fratrum, in honorem SS. Petri, & Pauli App. & Altare eidem propinquum, quod est juxta Altare S. Augustini in honorem S. Joannis Baptistæ, & Joannis Ap. & Evang. Quas consecrationes fecimus de licentia plena, & expressa Reverendissimorum Dominorum D. vid. Quidonis tit. Sanctæ - - - Presbyteri Cardinalis D. nostri Reverendissimi, ac D. Gottfridi Pataviensis Ecclesiæ Episcopi, cujus tunc in Pontificalibus vices gerebamus &c. Datum, & Actum Anno Christi, Mense, die quibus supra.*

Quemadmodum Annus cœptæ Ecclesiæ Friderico Imp. sic annus, quo consummata est, Ottoni Duci Austriæ fatalis fuit. Siquidem is An. 1339. fato functus est relictis hæredibus Friderico & Leopoldo, seu Leopoldo, quos tamen præcoce morte raptos Austria ploravit, hic namque 10. Aug. 1344. alter 4. Decembr. Anni ejusdem decessit, succedente in ditiones Alberto II. Duce Austriæ, & Carinthiæ Patruo eorum, qui ipse annorum meritorumque satur, posteaquam de sex Fratribus Alberti I. Imp. Filiis unus, superstitite prole stemma Austriacum propagâisset septuagenario major die 20. Julij 1358. æterno subditorum desiderio, consummatissimus per omnia Princeps mortuus est. Bonõ omine duraturæ Austriacæ in hanc Ecclesiam protectionis & stabilitatis perpetuæ prælusere

Iusêre Fridericus, & Otto, quorum ille binos pedes lapideos basi imobiliter insistentes, cum hac Epigraphe: *Adhuc Stat.* hic gryphem ad tutelam unguibus, rostrô, atque alis armatum hac cum inscriptione: *Unguibus & rostro, ac alis armatus* Symboli locò habuere. Dignissimi sanè Principes, quorum memoria in benedictione sit, quorumque recordatio æternùm animis nostris infideat.

Quod Ecclesiam, illiusque structuram attinet, pro illo quidem ævo magnificentissima assurrexit. Navis Ecclesiæ pedes Vienneſes, 132. longa, 90. lata, 61. alta, tota de secto lapide, octocolumnis, iisque prægrandibus innitur, Sanctuarii spatium longitudine 138. latitudine 54. altitudine 80. pedes complectitur, cujus dextrû latus, ut & bina inferioris Ecclesiæ, Altaribus, & nobilissimarum familiarum conditoriis instructa sunt, quorû seriem inferiùs dabimus. Non erat hæc templi facies tribus anterioribus sæculis, quin; enim solùm de rudi ligno Altaria numerabantur, donec Augustissimorum Principum munificentia, Principibus, Comitibusque in idem contentibus, altaribus, cryptis, turri, campanis, quin & Sacellô Laurentanô accuratissima Nazarenæ illius domûs imitatione per Eleonoram Mant. Augustam Ferdinandi II. conjugem lapsô sæculô augeri cœpit. Singula, quæ ultimô hoc sæculô acta sunt, quæque digna dici videbuntur, ordine dabimus, de prioribus enim tribus quid certum in lucem dare, tempus edax prohibet, absumptis vetustate, bellis, grassante per has oras hærese, libris propè omnibus, si pauca fragmenta excipias, quæ provida antecessorum cura ex ipsis propè oblivionis faucibus eripuit; inde in his tenebris securum figere gressum non licuit, & abstinendum erat à pluribus corradendis, ne incerta pro certis Lectori venditaremus.

Neque Basilicæ hujus tam magnificæ structurâ Augustæ Fratrum Pietati factum est satis, Otto certè, eodem tempore unus de Triumviris Fundatoribus aliud minus templum majori contiguum, nec, nisi angiportu, sejunctum Ordini militari Equitum S. Georgii (Societas in M. S. S. Georgii de Templois dicitur) designavit, quod collatis in unum sumptibus ejus ordinis nobilium celeriter perfectum, vel inde liquet, quòd Anno 1341. octenniô citius, ac major Ecclesia, stans ritibus sit consecrata. Altus hic dolor scribentis animo suboritur, & quàm brevibus spatiis humanarum rerum memoria definiatur, palmare capitur argumentum, equidem de Societate hac, aut militia tot Nobilium, quin imò tot Serenissimorum Principum, non alia suppetit notitia, ac illa; fuisse. In libris, quos pervolvimus, apud doctos, quos consulimus, altum ubique silentium. Debemus & hanc, quantula, quantula illa est, notitiam bonæ fortunæ, quæ codicem unicum, & hunc ultimis paginis truncum, Augustæ Cæsareæ Bibliothecæ transcripsit. Dabimus tamen, id quod est, Genealogiæ studentium gratiâ, ut nomina eorum Principum, & Nobilium, qui collatô ære hanc Sacram ædem, honori D. Georgii M. struxere, ex eodem M. S. pu-

blici juris faciamus. Sacellum hoc, cum Ordo Militum causâ nobis incognitâ expirâisset, jubente Ferdinando II. Imp. Aug. Confraternitati mortuorum dictæ, ab eoque institutæ cessit. Nos Bullam Consecrationis, cum eorum serie Nobilium, qui collata ope structuram perfecerunt, unicas has vetustatis reliquias ex M. S. superius dicto producimus; Nos *Frater Petrus DEI Gratiâ Episcopus Marcopolensis Ecclesiæ, gerentes vices in Pontificalibus Venerabilis in Christo Patris, & Domini nostri D. Alberti Pataviensis Episcopi, tenore presentium profiteamur, quod Anno millesimo trecentesimo quadragesimo primo in die Beatorum App. Philippi, & Jacobi Capellam militum de novo constructam in monasterio Fratrum Eremit. S. Augustini Vienna, & duo altaria in eadem Capella inclusa, vid: Altare lateris dextri una cum Capella in honorem S. Georgii, nec non Altare lateris sinistri in honorem SS. Corporis Christi consecravimus &c. Harum testimonio litterarum Sigilli nostri appensione munitarum. Data Anno, die, & loco prænotatis.*

Catalogus militum S. Georgii seu Societatis Templois, sic enim in veteribus chartis scriptum, verbotenus exhibetur, quippe antiquitatis reverentia, religioni duximus vel litteram immutare. Fundatores Capellæ S. Georgii seu Societatis Templois Serenissimorum Principum Ducum Austria, nec non Comitum, Baronum diversarum terrarum extiterunt, & existunt subscripti; inprimis: Illustriss. Princeps Dux Otto. Illustr. Dux Fridericus, Illustr. Dux Leopoldus Filius Ducis (intellige Ottonis) Illustr. D. Ulricus Comes de Phanberg, Illustr. D. Joannes Comes de Phanberg Filius ejus. Illustriss. Dom. Burchardus Comes de Maidberg, Illustr. Domin. Conradus Comes de Maidberg. Illustr. Domin. Fridericus Comes de Ortenburg. Illustr. D. Fridericus Comes de Zilegia. Illustr. D. Joannes Comes de Pernstain. Illustr. D. Joannes Comes de Nurnberg. Illustr. D. Albertus Comes de Nurnberg. Illustr. D. Fridericus Comes de Nurnberg. Illustr. D. Joannes de Chapeller. Ill. D. Ulricus, Ill. D. Eberhardus Filii ejusdem. Ill. D. Joannes junior de Chapeller. Illustr. D. Ulricus de Walse de Styria. Illustr. D. Eberhardus de Walse Filius ejusdem de Styria, Ill. D. Fridericus de Walse. Illustr. D. Joannes de Walse, Frater ejusdem de Styria. Illustr. D. Henricus de Walse. Illustr. D. Fridericus de Walse Frater ejus. Illustr. D. Rempertus de Walse de Andso. Illustr. D. Fridericus Walse, de Andso Frater ejus. Ill. D. Eberhardus de Walse de Drosendorff, Illustr. D. Fridericus de Walse, de Drosendorff Frater ejus. Illust. D. Albertus de Puchaim. Ill. D. Henricus de Neyssave. Ill. D. Otto de Neyssau. Ill. D. Henricus de Neyssau. Ill. D. Burchardus de Neyssau. Ill. D. Albertus de Rauchenstain. Ill. D. Fridericus de Stubenberg. Ill. D. Henricus de Muntpreiser. Illustr. D. Leutoldus de Potendorff, Ill. D. Rudolphus de Stadeke. Ill. D. Albertus Stugso. Ill. D. Martinus Stugso. Illustr. D. Petrus de Eberstorff. Ill. D. Berchtoldus de Losenstain. Ill. D. Joannes Durso. Illustr. D. Pilgrinus Strelbii. Ill. D. Joannes de Pruner. Ill. D. Hertwigius, de Weisseneck. Ill. D. Otto de Seltenhoner. Illustr. D. Burchardus Chneusser. Illustr. D. Ulricus de Lasperg. Illust. D. Hermannus de Sturnberg expedit. Ill. D. Dijetius Pincerna de Dobrach, Illustr. D. Ulricus de Graben. Ill. D. Alber-

Albertus Pincerna de Riet. Illustr. D. Chraslo Hauser. Illustr. D. Eberhardus de Wülzendorff. Illustr. D. Nicolaus Schelcko. Illustr. D. Eberhardus de Tachsberg. Illustr. D. Conradus de Perneck. Illustr. D. Burchardus de Winden. Illustr. D. Chadoltus de Charzau. Illustr. D. Chatoldus de Charzau, Frater ejus. Illustr. D. Conradus de Chreygar. Illustr. D. Bernardus Druchfaz. Illustr. D. Joannes de Druchfaz. Item Illustr. Philippus Albertus, & Leutpoldus Duces Austriae, Styriae, & Carinthiae, (erant hi, Filii Alberti II, Ducis Austr. Fundatoris) qui intraverunt Societatem Capellae Dominorum Templois, An. D. MCCC LXVIII. Illustr. D. Henricus Comes de Pernstain, Rex constitutus Anno D. quò supra. Illustr. D. - - - Dux Saxoniae. Illustr. D. Hartwigius de Pertau. Illustr. D. Henricus de Meyberg. Illustr. D. Albertus Streittbesär. Illustr. D. Henricus de Pottendorff. Illustr. D. Henricus de Walse. Item Anno D. MCCC LXIX. intraverunt Societatem: D. Fridericus Glantzner, D. Ulricus Walchenstainer. D. Weichardus Polhamer. Isti sunt Domini defuncti, qui solverunt pro Capella S. Georgii Templois. Illustr. D. Fridericus Comes de Cilegia expedivit. Illustr. D. Ulricus Lazpergarius expedivit. Illustr. D. Burchardus Chnau-starius expedivit. Illustr. D. Fridericus de Ehrenspeth expedivit. Illustr. D. Fridericus de Sessato expedivit. Illustr. D. Henricus de Buchaim expedivit. Ill. D. Henricus de Chranichberg, expedivit. Ill. D. Ulricus de Chapellar, solvit tantum $\frac{13}{10}$ libr. Isti sunt Domini Capellae S. Georgii Templois, qui non solverunt. Ill. D. Ulricus Comes, & illustr. D. Joannes Comes Filius de Phanberg, Illustr. D. Burchardus, & Conradus Comites de Maiden-burg, Illustr. D. Fridericus Comes de Ortenburg, Illustr. D. Joannes, & Ill. D. Albertus Burgraffii de Nurnberg, Illustr. D. Joannes, & Joannes junior de Chapellar, Illustr. D. Henricus de Balse, & illustr. D. Fridericus de Walse de Styria. Illustr. D. Eberhardus de Balse, & Illustr. D. Henricus de Balse, de Drosendorff, Illustr. D. Henricus, & Illustr. D. Otto de Neyssau, Illustr. D. Albertus de Rauchenstain, Illustr. D. Henricus de Muntpreiser, Illustr. D. Leutoldus de Pottendorff, Illustr. D. Pilgrinus Stelbii, Illustr. D. Joannes de Prunner, Illustr. D. Hertwigius de Weisseneck, Illustr. D. Dyetius Pincerna de Riet, Illustr. D. Eberhardus de Wülzendorff, Illustr. D. Nicolaus Schelko. Illustr. D. Burchardus de Winden, Illustr. D. Hermanus de Tan-berg, Illustr. D. Joannes de Buchaim, Illustr. D. Rudolphus Stadeck, Illustr. D. Fridericus de Stubenberg, Illustr. D. Wolfgangus de Stubenberg, Illustr. D. Hertwigius de Petau, Illustr. D. Petrus de Eberstorff, Illustr. D. Bertholdus de Losenstain. Illustr. D. Joannes Curso. Illustr. D. Cholo de Seldenhoven - -

At hìc manum de tabula, quandoquidem veteri illi manu-scripto vetustas dentem infixit, & plura, quæ fuere, folia irreparabili prorsùs damno absumpsit. Superest nunc, ut Augustis Fundatoribus, Conditoribus, Conservatoribus, & grandi Heroum Fratrum Triadi, gratitudinis causa, & æternæ tantorum nominum memoriæ sequentia inscribamus.